
Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:1

Undervisning i utsatta områden

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:13 som föreslår till kyrkostyrelsen att initiera ett projekt med mål att initiera och utöka den kristna undervisningen i utsatta områden. Utskottet anser att det är viktigt att samtal om mission sker på alla nivåer inom Svenska kyrkan. I församlingens grundläggande uppgift ingår missionen som en central del och församlingen har ansvaret för alla som vistas där. Därför föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:13.

Motionens förslag

Motion 2019:13 av Daniel Engström, Undervisning i utsatta områden

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett projekt med mål att initiera och utöka den kristna undervisningen i utsatta områden.

Bakgrund

Mission är en del av församlingens grundläggande uppgift och i förlängningen hela kyrkans uppdrag. I inledningen till andra avdelningen i kyrkoordningen anges vad som är syftet med den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission, nämligen ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Församlingen har ansvar, inte bara för sina medlemmar, utan för alla som vistas, för längre eller kortare tid, i församlingen, oberoende av bostadsort och kyrkotillhörighet.

Programmet Lärande och undervisning

För en folkkyrka är förkunnelsens *målgrupp alla*. Utifrån sin territoriella församlingsyn har Svenska kyrkan ett ärende till var och en inom församlingens gränser, oavsett om man – bildligt – befinner sig i den vida cirkeln eller tillhör församlingens kyrkvana. Det gäller också lärande och undervisning. Så formuleras målgruppen i programbeskrivningen för det nu pågående programmet Lärande och undervisning.

Tanken på alla som målgrupp måste dock förenas med en medveten, tydlig och icke-arrogant hållning till människor av annan tro och livs-åskådning. ”Andra religioner är boningar för den helige Anden” heter det i *Biskopsbrev om kyrkliga handlingar i en mångreligiös kontext* (2012). I dialog och samverkan med människor med annan religion kan vi berätta om vår tro på Jesus Kristus – samtidigt som vi lyssnar till andras tro och erfarenhet. Syftet med religionsteologiska samtal och samarbeten är inte konversion, utan att vi lär oss mer om varandra, om Gud och att vi tillsammans vill verka för världens bästa. Folkkyrkoteologins gränsöverskridande förkunnelse måste alltså balanseras av respekt för människors religiösa identitet, frihet och egna val.

Svenska kyrkan står inför stora utmaningar i en tid av förändring präglad av religiös transformation, digitalisering, polarisering och globalisering, konstaterar kyrkostyrelsen i sin skrivelse *Verksamhet och Ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022*, KsSkr 2019:1. Svenska kyrkan är idag en kyrka och civilsamhällesaktör bland andra i en både mångreligiös och allt mer sekulariserad omvärld. Stora medlemstapp ställer krav på nya vägar framåt.

Nätverket Framtiden bor hos oss

För vissa församlingar i Svenska kyrkan är medlemstillhörigheten inte högre än tio procent. Det gäller till exempel en del av församlingarna som ingår i nätverket Framtiden bor hos oss, som bildades 2000. Nätverket är öppet för de församlingar och pastorat i Svenska kyrkan som har erfarenhet av arbete i mångreligiös miljö, har låg tillhörighet till Svenska kyrkan i åtminstone en eller flera delar/distrikt av församlingen och som på ett aktivt sätt vill arbeta med dessa frågor.

Nätverket består idag av 25 församlingar och pastorat i mångkulturell och mångreligiös miljö i Malmö, Burlöv, Göteborg, Linköping, Norrköping, Borås, Trollhättan, Södertälje, Gävle, Örebro, Uddevalla, Uppsala och Stockholm. Församlingarna vill genom nätverket stärka och utveckla ett gemensamt arbete där storstaden och dess mångreligiösa och -kulturella kontext står i fokus.

Fokus är att människor ska kunna känna sig trygga i mötet med Svenska kyrkan. Nätverket arbetar utifrån tio stycken förhållningssätt. Dessa och erfarenheter av det snart 20 år långa arbetet är dokumenterat i boken *Framtiden bor hos oss – Metoder och förhållningssätt i urbana mångfaldsförsamlingar i Svenska kyrkan*, som utkom förra året. Ett av dessa förhållningssätt handlar om när tron förändras – konvertering och mission. Sverige är idag ett land präglat av migration, liksom stora delar av världen, och då är det naturligt att människors religiösa tillhörighet förändras. Därför behöver församlingar i Svenska kyrkan ha verktyg för att hantera frågor om konvertering, konvertiter och dopundervisning för vuxna. Den missionssyn som finns i Framtiden bor hos oss-församlingarna bygger på idén att inte försöka övertala någon att byta tro, utan i stället utgå ifrån att varje religion är värdefull.

Ett annat förhållningssätt är tron som överbryggare. Nätverket vill visa på trons potential i integrationsarbetet och för den sociala sammanhållningen. På platser där många religioner möts har Svenska kyrkan ofta varit bra på att få till stånd möten över religionsgränserna. Många människor med utländsk bakgrund har en vardaglig religiositet, medan det svenska majoritetssamhället ofta signalerar skepsis mot religiöst troende människor, är erfarenheter som lyfts i boken. Det kan bli en krock, och då kan kyrkan upplevas som en mer hemtam plats för ”nya svenskar” än övriga samhället.

Nätverkets erfarenhet är att det inte alltid går att nå människor i dessa stadsdelar med mer traditionella kyrkliga metoder, som exempelvis bibelstudiegrupper eller

konfirmandundervisning. De behöver möta unga där de är, och då kan exempelvis fotboll, musik eller andra aktiviteter vara mer framgångsrika sätt att nå fram till varandra och bygga gemenskap och trygghet i stadsdelarna.

Forskaren Kristina Helgesson Kjellin har skrivit boken *En bra plats att vara på* som baseras på fältstudier i församlingar i nätverket. Hon konstaterar att mångfaldsarbete förutsätter samtal, reflektion, tid och tålmod. I tider av ökande migration kommer kunskaperna om mångfaldsarbete att bli ännu viktigare. Här har då Svenska kyrkans församlingar med sin närvaro en unik möjlighet att fungera som mötesplatser oavsett bakgrund och kan därigenom bidra till att motarbeta segregation.

Utsatta områden

Nätverkets medlemsförsamlingar finns i många av de områden som klassificeras som utsatta områden av polisen. Enligt den definitionen är det ett geografiskt avgränsat område som karaktäriseras av en låg socioekonomisk status där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. Ett särskilt utsatt område kännetecknas av en allmän obenägenhet att delta i rättsprocessen. Det kan även förekomma systematiska hot och våldshandlingar mot vittnen, målsägare och anmälare i området.

Mellan dessa två nivåer finns riskområdena, vilket är sådana områden som uppfyller kriterierna för utsatta områden men riskerar att utvecklas till ett särskilt utsatt område om inte rätt åtgärder sätts in.

Majoriteten av områdena är lokaliserade till storstadsregionerna, där också majoriteten av medlemsförsamlingarna i Framtiden bos hos oss verkar. Enligt den rapport som publicerades av polisen i juni 2019 bedöms 60 områden nu vara utsatta, varav 22 bedöms som särskilt utsatta. År 2017, när den förra lägesbilden gjordes, bedömdes 61 områden vara utsatta, och 23 av dem särskilt utsatta. Det är en marginell minskning till antalet men polisens bedömning är att det sker en förbättring i många av områdena. Den generella bedömningen är att situationen utvecklats i rätt riktning, men det är ett långsiktigt arbete.

Tidigare kyrkomöten

I kyrkomötet 2017 behandlades fyra motioner om missionsinsatser i Kyrkolivsutskottets betänkande 2017:2. I en av motionerna, 2017:150, föreslår motionären att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att den viktiga missionen på alla nivåer inom Svenska kyrkan ökar och är samstämmig över hela landet. Utskottet bejakar behovet av att vitalisera missionen i Svenska kyrkan och lyfter i sitt betänkande fram kyrkans uppgift att nå till alla med evangeliet och att människor ska komma till tro på Jesus Kristus. Utskottet menar att varje stift och församling måste ta ansvar för detta och föreslår därför att motionen ska avslås. Kyrkomötet biföll utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:13.

Utskottet lyfter att det är viktigt att Svenska kyrkan är där människor är och konstaterar att kyrkan som helhet erbjuder både fysiska lokala möten och digitala mötesplatser. Det är viktigt att samtal om mission sker på alla nivåer inom Svenska kyrkan. I församlingens grundläggande uppgift ingår missionen som en central del och församlingen har ansvaret för alla som vistas där. Därför behövs det inte ett projekt från nationell nivå om att öka kristen undervisning i de områden som åsyftas i motionen.

Utskottet konstaterar också att en liknande motion behandlats på tidigare kyrkomöte och då avslagits.

Utskottet konstaterar att församlingarnas förutsättningar och kontext ser olika ut och inspireras av initiativ som nätverket *Framtiden bor hos oss*, där församlingarna stärker varandra och delar erfarenheter. Utskottet anser vidare att Svenska kyrkan inte bör använda begreppen utsatta områden och särskilt utsatta områden. Utskottet förstår att den typen av vokabulär har en plats inom exempelvis polisväsendet men att den inte hör hemma inom Svenska kyrkan.

Utskottet föreslår att motion 2019:13 ska avslås.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Eva-Mai Mineur Tynong, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för motion 2019:13. Områden som räknas som "utsatta områden" har ökat i Sverige de senaste tio åren. Inom dessa områden kan man observera att vissa människor tilltar ett destruktivt beteende. Vi har kunnat se att olika frikyrkor sedan några år tillbaka initierat framgångsrika undervisningsprojekt i utsatta områden i Göteborgs förorter. Detta har lett till att en del personer, framför allt ungdomar, har inspirerats av Ordet och lämnat sitt destruktiva beteende. Det är mycket glädjande att undervisning om Ordet i utanförskapsområden gett ett positivt resultat i t.ex. Göteborg och intentionen med motionen är att föra denna positiva trend till övriga delar av Sverige där utanförskapsområden finns.

Mikael Eskilandersson

Kyrkomötet Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:2

Profetisk diakoni

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:25 som vill uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett kunskapsunderlag om den profetiska diakonin på lokal och regional nivå. Utskottet menar att tillräcklig kunskap redan finns och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:25.

Motionens förslag

Motion 2019:25 av Mats Ershammar, Profetisk diakoni

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett kunskapsunderlag om den profetiska diakonin på lokal och regional nivå inom Svenska kyrkan och återkomma med en redovisning av arbetets resultat.

Bakgrund

Ordet diakoni kommer från det grekiska ordet diakonia, som betyder tjänst eller tjänande. Det har bara använts i Svenska kyrkan under de senaste århundradena. Det är ett teologiskt begrepp för en del av kyrkans identitet och uppdrag som enligt 2 kap. 1 § kyrkoordningen är en del av församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Varje kristen och varje församling har fått i uppdrag att omsätta kristen tro i handling genom omsorg om medmänniskan och skapelsen. Detta uppdrag kallas diakoni. I ett biskopsbrev om diakoni, 2015, beskrivs bakgrund, motiv och visioner för kyrkans diakoni på tjugohundratalet. Biskoparna skriver följande om diakoni.

Diakoni uttrycker kristen tro genom kärlek, omsorg och solidaritet med medmänniskor och med hela skapelsen. Där livet hotas frigör diakoni livskraft. Kyrkans diakoni är alltid i grunden ett gensvar på Guds diakoni, både i den enskilde kristnes liv och i kyrkan som gemenskap. (s. 8)

[...]

Diakoni är en fundamental del av den kristna människans pilgrimsfärd genom livet. Därför är den viktig inte bara i den enskildes liv utan också i de döptas gemensamma liv i församlingens gemenskap. Kyrkoherde

och kyrkoråd har ett gemensamt ansvar för att strategi och resurser finns för församlingens diakonala arbete. (kyrkoordningen 5 kap. 2 §). (s. 30)

Kyrkostatistiken som den nationella nivån samlar in varje år visar att den diakonala verksamheten i Svenska kyrkan ökar från 562 405 diakonala kontakter 2015 till 721 729 kontakter 2018. Statistiken samlas in på två områden. Den ena är uppsökande diakonal verksamhet och den omfattar besök på sjukhus, gruppboende eller annan institution samt hembesök. Den andra är kontakttillfällen och med det avses antal tillfällen under året som personer tagit kontakt med församlingens medarbetare och efterfrågar råd, bistånd eller stöd.

Däremot minskar antalet anställda diakoner. Enligt den matrikel för Svenska kyrkan som Verbum förlag ger ut har antalet diakontjänster minskat med 10 procent sedan 2014, från 1 178 år 2014 till 1 051 år 2019.

Nationell nivå har tillsammans med Västerås, Luleå och Göteborgs stift tagit fram *Vägledning för diakoni, teori, praktik och verksamhetsutveckling i församling*. Den är tänkt att fungera som ett stöd för förtroendevalda, anställda och ideella medarbetare i församlingar/pastorat inom Svenska kyrkan. I vägledningen presenteras diakonitriangeln som är en modell för diakoniförståelse. Tanken med diakonitriangeln är att alla delar i triangeln behöver finnas med i församlingen diakonala arbete. Diakonitriangeln består av fyra delar där mitten illustrerar diakonins identitet och sidorna de tre grundläggande aspekterna av hur diakoni kan utövas, genom förhållningssätt, verksamheter och genom de människor som utövar diakoni.

Kyrkans diakoni har också en viktig uppgift i att förstå och möta den enskildes behov och att stärka människors möjligheter att ta eget ansvar och tala för sig själva. Men den eller de som befinner sig i underläge i vårt samhälle har ofta svårt att ta plats i samhället. Därför är det också en viktig diakonal uppgift att identifiera och sätta ord på strukturer som ökar människors utsatthet eller minskar deras möjlighet att förändra sin situation. Ibland har uppgiften att ge röst åt utsatthet kallats profetisk eller politisk diakoni. I ett biskopsbrev om diakoni skriver biskoparna.

Denna viktiga sida av kyrkans diakonala verksamhet bör utföras med urskiljning och eftertanke. I församlingens strategiska planering är det viktigt att det finns en öppenhet för denna funktion i församlingsdiakonin. Det kan handla om att formulera sig offentligt i olika sammanhang, men det kan också vara fråga om att i handling visa att det finns alternativa metoder eller verksamhetsformer. (s. 41)

Idag finns inget samlat kunskapsunderlag kring den profetiska diakonin hos församlingar och stift. Det som mäts är verksamhetsstatistik med antal kontakter inom diakonin. I den kommande inomkyrkliga mätningen *Kyrkbussen* införs i år en diakonimatrix som ska ge möjlighet till att följa upp det diakonala arbetet utifrån *Vägledning diakoni*.

På senare tid har ett flertal böcker i ämnet utkommit. Bland annat boken *Som en rörelse*, Verbum förlag, som lyfter olika perspektiv av det diakonala området och ger röst åt många personer. Diakonerna Karin Ahlqvist och Charlotte Säll har här sammanställt erfarenheter från det vardagliga arbetet inom Svenska kyrkan.

Ninna Edgardh skriver i boken *Diakonins kyrka*, Verbum förlag, om diakonins kyrka som samlar hundratusentals arbetstimmar i tjänst för andra. Den sticker och syr, serverar soppa och höjer sin röst mot orättvisor. Det är en kyrka präglad av omsorg, en tjänande kyrka, som rör sig i marginaler som få väljer frivilligt. Därtill bärs den upp i huvudsak av kvinnor.

Diakonen Anna Ardin menar i sin bok *Politisk och profetisk diakoni*, Argument förlag att det finns gott om politisk diakoni som bedrivs genom församlingarnas vardagsarbete och vill i sin bok synliggöra och fördjupa insikterna kring detta arbete.

Stockholm stift har i sitt projekt *Diakonins strukturer* genomfört en empirisk studie av församlingsdiakonin i tre församlingar. Studien pekar bland annat på utmaningar att arbeta vidare med som exempelvis:

- ◆ Vilka vänder sig församlingens diakonala verksamheter till och görs aktiva prioriteringar av församlingens resurser i tillräckligt stor utsträckning?
- ◆ Hur kan styrning och ledning, dvs. kyrkoråd och kyrkoherde, få ökad kunskap om diakoni så att de tillsammans med församlingens diakoner och diakonimedarbetare kan göra dessa prioriteringar?
- ◆ Hur kan tydliga prioriteringar och arbetsbeskrivningar skapa goda förutsättningar för att människor ska kunna erbjudas ett gott stöd för sina liv?

Studien har lett fram till ett projekt som pågår 2018–2020 som vill tillvarata studiens resultat för att främja församlingarnas diakonala arbete.

Det finns även annan forskning inom området. Bland annat *Caring to Know or Knowing to Care? Knowledge Creation and Care in Deacons' Professional Practice in the Church of Norway*, där forskaren Marianne Rodriguez Nygaard undersöker kopplingen mellan praktik och kunskapsbyggande hos diakoner inom norska kyrkan. Nationell nivå planerar också att genomföra en forskningsöversikt inom diakoni.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:25.

Utskottet konstaterar att diakoni är en central del av kyrkans identitet och uppdrag och det är viktigt att lyfta fram den profetiska diakonin som ibland ifrågasätts. När kyrkan lyfter fram de utsattas röst i samhällssamtalet får kyrkan ofta kritik för att vara för politisk och ha lämnat sitt uppdrag, men den profetiska diakonin är en viktig del av kyrkans uppdrag.

Utskottet konstaterar att det redan finns kunskap inom området och mer är på väg. Utskottet ser fram emot den i bakgrunden nämnda kommande forskningsöversikten. Det handlar snarare om att omsätta den kunskapen till handling än behov av att ta fram ytterligare kunskapsunderlag. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2019:25.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

SK 2019:2

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Ann-Kristin Jonäng, Eva-Mai Mineur Tynong, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot beslutet till förmån för motion 2019:25.

Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:3

Digitalt lärande

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner, 2019:26, 2019:30 och 2019:41, som handlar om digitalt lärande. Utskottet anser att motionärerna tar upp angelägna frågor i sina motioner men konstaterar samtidigt att mycket av detta redan ingår i programmet för lärande och undervisning. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionerna.

Till detta betänkande finns tre reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:26,
2. avslå motion 2019:30,
3. avslå motion 2019:41, punkt 1,
4. avslå motion 2019:41, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2019:26 av Mats Ershammar, Kyrkans digitalisering av undervisning och lärande

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, i det fortsatta arbetet med programmet för undervisning och lärande, beakta vad som sägs i motionen.

Motion 2019:30 av Hans-Olof Andrén m.fl., Digitalt stöd till troslivet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramen för satsningen på undervisning och lärande utveckla Svenska kyrkans digitala kommunikation så att den bättre stöder medlemmarnas trosliv.

Motion 2019:41 av Berth Löndahl m.fl., Svenska kyrkans webbplats

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en grupp med teologisk bredd och kompetens för en översyn av Svenska kyrkans webbplats, främst under fliken ”Om kristen tro”,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att även ge en sådan grupp uppgift att arbeta med apologetik, till trons försvar, eventuellt som en bok.

Bakgrund

Digitalisering innebär att digital kommunikation och interaktion mellan människor, verksamheter och saker blir självklara. Allt större delar av tillvaron är digitaliserad samtidigt som vi i allt mindre grad kan skilja ut det digitala från det icke-digitala.

Kyrkostyrelsen tar i sin skrivelse 2019:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2020–2022 upp att Svenska kyrkan står inför stora utmaningar i en tid av förändring präglad av religiös transformation, digitalisering, polarisering och globalisering. Just digitaliseringen ses som en möjlighet till hållbarhet genom effektivare resursanvändning och digitala möten.

Kyrkostyrelsen har fastställt tre långsiktiga målbilder:

1. År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.

2. År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

3. År 2030 finns effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

En specifik insats under delmål 1A – Undervisning i kristen tro, är att utveckla strategier och åtgärder för lärande och undervisning på digitala arenor. Under samma delmål ryms programmet Lärande och undervisning. I programmet ingår arbete för en digital plattform som ger alla tillgång till en bred och djup förståelse av kristen tro i enlighet med Svenska kyrkans teologiska tradition. Likaså planeras insatser som bidrar till att Svenska kyrkan blir mer delaktig i det offentliga samtalet om religion, livsfrågor, etik och värderingar. I samverkan med stift och församlingar inventeras pågående arbete och det material som redan finns och vid behov utarbetas nytt.

Under målbild 3 finns delmålet Administration och digitalisering. En av insatserna handlar om att utarbeta strategier för stöd till Svenska kyrkan att utveckla digitala arbetsplatser och mötesformer med användaren i fokus, där det ska vara enkelt att arbeta effektivt. En gemensam digital arbetsplats för hela Svenska kyrkan är ett stöd för anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade. Styrelsen avser att arbeta vidare vad gäller precisering av kyrkans satsning på digitalisering under perioden. En digital arbetsplats förutsätter en tekniskt utvecklad infrastruktur för att fungera, varför kyrkostyrelsen verkar för det. Genom att skapa förutsättningar för administrativ effektivitet och digitala lösningar bidrar kyrkostyrelsen till att församlingar även på sikt ska ha tillräckliga ekonomiska resurser för ett rikt kyrkoliv där gudstjänster firas och undervisning bedrivs samt diakoni och mission utövas.

Programmet för lärande och undervisning

För en folkkyrka är förkunnelsens målgrupp alla. Utifrån sin territoriella församlings-syn har Svenska kyrkan ett ärende till var och en inom församlingens gränser, oavsett om man – bildligt – befinner sig i den vida cirkeln eller tillhör församlingens kyrkvana. Programmets målgrupp är alla.

Att kyrkan vänder sig till alla innebär inte att allt passar alla. Vissa deltar i församlingens bibelgrupp termin efter termin. Några kommer till kyrkan vid dop och begravning; några går regelbundet i kyrkan två gånger om året. För återigen andra är kyrkan en plats för konst- och musikupplevelser. Eller så möter man kyrkans undervisning på nätet eller i andra sociala medier. Förutsättningarna är olika, men oavsett tillfälle behöver undervisningen vara vital, intressant och hålla hög nivå. Medlemmar med gles kontakt med kyrkan har rätt till samma kvalitet och respekt som de kyrkvana.

Programmets ambition är att arbeta resurssmart, inventera befintliga resurser och i görligaste mån återanvända kunskap, erfarenheter och material från hela organisationen. Samtidigt är det viktigt att programmet signalerar modernitet, professionalitet och kreativitet och kopplar till sig relevant kompetens, särskilt vad gäller arbete med de digitala åtgärderna och kommunikation.

Vid sidan av programmet pågår också upphandling av en ny lärplattform som kommer att förbättra hur lärande och undervisning stöds och göra det möjligt att integrera digitala och fysiska utbildningsgångar.

Kommunikationsstrategi

Kyrkostyrelsen fastställde 2011 *Kommunikationsstrategi med ansvarsfördelning för Svenska kyrkan*. Strategin är bindande för den nationella nivån och erbjuds övriga nivåer. Kommunikationsstrategin utgår från kommunikationsvisionen: ”En kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra” samt kärnvärdena närvaro, öppenhet och hopp.

Svenska kyrkan ska enligt den ha hög tillgänglighet och bemöta människor på ett sätt som gör att alla känner sig sedda, respekterade och upplever kyrkan som relevant och trovärdig. Svenska kyrkan använder ett personligt tilltal, ett begripligt och inkluderande språk.

Strategi för digital kommunikation och närvaro

Svenska kyrkans strategi för digital kommunikation och närvaro antogs av kyrkostyrelsen 2013. Även här är strategin bindande för nationell nivå och erbjuds stift och församlingar.

Strategin innebär att Svenska kyrkan ska finnas där människor finns och vara tillgänglig de tider på dygnet då människor har behov av kyrkan. Personliga möten kan uppstå på många platser, exempelvis via sociala medier. Därför prioriteras kommunikation som möjliggör dialog och skapar engagemang.

Kontakten med olika målgrupper ska utvecklas, både bland medlemmar och icke-medlemmar. Det förutsätter att Svenska kyrkan som avsändare har god kännedom om människors bruk av digitala medier. Alla digitala satsningar ska utformas utifrån användarnas behov liksom utifrån Svenska kyrkans grundläggande uppdrag. En vision i strategin är att Svenska kyrkan ska arbeta aktivt med att ta fram och använda verktyg för att utföra den grundläggande uppgiften även på digitala arenor. Som en konsekvens ska produktioner digitaliseras i högre utsträckning än tidigare traditionella trycksaksproduktioner.

Mer information om strategierna finns på intranätet:

<https://internwww.svenskakyrkan.se/kommunikation/styrdokument>

Tillgänglighetsdirektivet

Tillgänglighet finns med i båda strategierna. Detta handlar bland annat om språk och funktionsnedsättning. 2016 fattade EU beslut om ett webbdirektiv med målet att alla ska kunna ta del av den offentliga service som finns på webbplatser, intranät och i e-tjänster. Besökarna ska kunna uppfatta, hantera och förstå webbplatsen, oavsett vilken situation de befinner sig i, vilken funktionsnedsättning de eventuellt har och oberoende av hjälpmedel. För att nå målen i direktivet har Sverige infört en ny lag: Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Den började gälla 1 januari 2019 och ställer krav på webbplatsernas struktur, kodning, formgivning och innehåll.

Eftersom Svenska kyrkan ska vara en inkluderande kyrka även på webbplatsen är målet att följa lagen. Även om Svenska kyrkan inte formellt räknas till offentlig sektor

och omfattas av lagen. En annan anledning till att följa lagen är att inte hamna på efterkälken när alla webbplatser inom offentlig sektor blir tillgängliga.

Det är lätt att underskatta hur många människor som berörs av tillgänglighet och funktionshinder eftersom det förutom synliga funktionsnedsättningar finns många dolda, till exempel neuropsykiatriska diagnoser, läs- och skrivsvårigheter, färgblindhet, utbrändhet osv.

På svenskakyrkan.se ska de största tillgänglighetsbristerna vara åtgärdade innan 23 september 2020.

Målgrupper för kommunikation

2016 genomfördes en varumärkesundersökning. Resultaten från den undersökningen tillsammans med resultat från de så kallade kyrkbussarna, Svenska kyrkans årliga enkätundersökning, ledde till en ny målgruppsanalys som presenterades samma år.

De mest kyrkvana kallas för den gröna gruppen. Den består av människor som har en tro. Det betyder inte att de alltid kallar sig kristna eller att de är medlemmar i Svenska kyrkan. Vissa i gruppen tror att de är medlemmar, men upptäcker att de inte är det när de vill rösta i kyrkovalet eller när de vill gifta sig.

Många av de människor som inte riktigt vet vad de ska tro, ingår i den gula gruppen. De har svårt att definiera sig som kristna och har en svag eller ingen relation till sin församling. Endast 16 procent av dem har besökt eller mött kyrkan under det senaste året. De som inte tror på Gud ingår i den röda gruppen. De är medlemmar av tradition och svenskhet och för att kyrkan gör samhällsnytta.

Slutsatserna i målgruppsanalysen är att den som kommunicerar på den gröna gruppens villkor, når bara den gröna gruppen. Den som kommunicerar på den gula gruppens villkor, det vill säga sänker trösklarna och uttrycker sig enkelt och folkligt, når däremot även den gröna gruppen. Att lägga mycket kraft på kommunikation med människor i den röda gruppen, kommer troligen inte att ge samma resultat som när kyrkan kommunicerar med den gula gruppen. På intranätet finns ytterligare information om målgrupperna:

<https://internwww.svenskakyrkan.se/kommunikation/malgrupper>.

Programmet för lärande och undervisning hänvisar till målgruppsarbetet i sin programbeskrivning.

Gröna medlemmar utgör en kärna i församlingen och det är utomordentligt viktigt att kyrkan vårdar sig om och inte tar dessa medlemmar för givna. Lärande och undervisning för denna grupp måste utformas icke-slentrianmässigt och framför allt så att människor får bidra med sina kunskaper och erfarenheter på ett seriöst sätt. Samtidigt vet vi att många människor (också medlemmar) möter kyrkan i andra sammanhang. Inte minst har webb och sociala medier blivit viktiga arenor för kontakt, information och samtal om kristen tro. I den grupp som kyrkokansliets målgruppsanalys beskriver som gul är man inte ointresserad av livs-åskådning eller kristen tro, men bara en bråkdel har besökt eller mött kyrkan under det senaste året. I kontakten med denna svårdefinierade men angelägna grupp behöver kyrkan utvidga sin *comfort zone*, sin repertoar och sin kommunikation. Vad gäller lärande och undervisning måste man möta människor på deras egna villkor, vara intresserad av deras liv, ha något ordentligt att säga och framför allt kunna gå i dialog om de frågor som kommer upp.

Svenska kyrkan kommunicerar med sina målgrupper via flera digitala kanaler idag och tillhandahåller plattformar där människor får dela med sig av sin tro och sina tankar. Den externa webbplatsen svenskakyrkan.se är mycket omfattande med till exempel sidor om kyrkans uppdrag, kristen tro, organisation, hur man kan hjälpa och få hjälp. Där ingår även stiftens, pastoratens och församlingars webbplatser. Idag startar 95 procent av besöken på svenskakyrkan.se på någon av sidorna längre ner i strukturen, till exempel på en församlings webbplats eller nationella sidor om dop. Det är sällan en besökare börjar sitt besök på själva startsidan svenskakyrkan.se. Startsidan för de flesta är i stället en sökmotor, den vanligast förekommande är Google. Därför är det viktigt att språket som används på webbplatsen matchar de ord och fraser folk söker på. För att lyckas med detta görs regelbundna genomgångar av de vanligaste sökorden på Google med kopplingar till Svenska kyrkan och kristen tro. Därefter sker en kontroll om Svenska kyrkans webbplats har innehåll som matchar det som efterfrågas.

När besökaren landat på en sida på svenskakyrkan.se är hen vanligen ute efter att få en specifik fråga besvarad, hitta ett telefonnummer, söka en ledig tjänst, ta reda på när och var nästa gudstjänst är eller liknande. Dessa sidor måste vara lätta att hitta och målgruppsanpassade. Den här typen av besökare har ofta inte tålamod utan skummar igenom texter, med fokus på rubriker, för att se om de kan få sin fråga besvarad.

Den som söker kan vara en person med förkunskaper i kristen tro, men det kan också vara en person som saknar förkunskaper och därmed använder andra ord i sina sökningar. En person som inte vet att Svenska kyrkan har en verksamhet och innehåll som motsvarar det hen efterfrågar. Därför behöver språket på webbplatsen vara inkluderande.

Utveckling av sidor om kristen tro

Programmet för lärande och undervisning arbetar i tre linjer. Arbetet i linje två handlar om att utveckla sidorna om kristen tro på Svenska kyrkans webbplats, som riktar sig direkt till den enskilda medlemmen och andra intresserade. Utformningen av dessa sidor sker i samverkan med referenspersoner/grupper för att ringa in viktiga ämnen (klassisk teologi, livsfrågor och aktuella frågor, till exempel tro och naturvetenskap) och för att få till stånd en pedagogisk och attraktiv form. På webben ryms texter, bilder, intervjuer, filmer och annat teologiskt-pedagogiskt material. Det kan också beredas utrymme för e-utbildningar som svarar mot programmets fokus på fördjupning och progression i lärandet. Arbetet är påbörjat men inte slutfört och därmed inte publicerat på webbplatsen ännu.

Apologetik

Apologetik betyder försvar av tron. Detta tolkas ibland som att försvara tron mot andra uppfattningar, ibland mer allmänt som att förklara den kristna trons innebörd. På den externa webbplatsen finns fördjupat material, till exempel inom ramen för materialet som togs fram till Reformationsåret. Ytterligare fördjupning i centrala teologiska ämnen finns i Svenska kyrkans serie Forskning för kyrkan med böcker av bland annat Eva-Lotta Grantén (Utanför paradiset: Arvsyndläran i nutida luthersk teologi och etik), Carl-Henric Grenholm (Tro, moral och uddlös politik: om luthersk etik) och Karin Johannesson (Helgelsens filosofi: Om andlig träning i luthersk tradition). Biskopsbrevet ger gemensamma tolkningar av ämnen som klimatet, dopet, diakonin och det kommande brevet om nattvarden. Bland tolkningar av bekännelsens innebörd

kan också kyrkosekreterare Cristina Grenholms *Vår tro som min – Levande trosbekännelse*, som är en utläggning av den apostoliska trosbekännelsen, nämnas.

Talet om tron sker även i olika typer av media idag, som exempelvis ärkebiskopens podcast Prata till punkt eller Fråga prästen-kvällar på Svenska kyrkans facebookside.

Böner

På Svenska kyrkans officiella sociala medier-konton förekommer böner i flera olika former. På twitter minst en gång om dagen. Det förekommer också delning av andras böner, till exempel biskoparnas. På instagram publiceras böner flera gånger i veckan och på facebook minst två gånger i veckan. På facebook sker även livesända böner ungefär tre gånger per termin och bönekvällar, där fyra eller fem präster sitter och ber med alla människor som ber om förbön eller som har böneämnen.

Besöken på Svenska kyrkans bönewebb ökar varje år på allhelgona, då även besöken på kyrkogårdar runt om i landet är vanligare än andra tider på året. På bönewebben kan besökaren tända ett ljus och skriva en bön. Som besökare kan man också ta del av andras böner.

I appen Kyrkguiden och på Svenska kyrkans webbplats lyfts även bönepodden som kommer ut med ett nytt avsnitt varje fredag. Podden produceras av Löftadalens pastorat som ofta kopplar poddens tema till den veckans gudstjänster.

Tidigare kyrkomöten

I Förvaltarekapsutskottets betänkande 2018:4 behandlas bland annat motion 2018:26 som rör Svenska kyrkans förmåga att genomföra och få effekt av förändringsarbete. Motionären föreslår kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer och praktisk vägledning i hur förändringsarbete kan bedrivas framgångsrikt, att erbjudas stiftens för dessas arbete med att stärka den lokala nivåns förmåga att hantera förändringsprocesser som sådana. Utskottet höll med om vikten av förändringshantering och förändringsledning, men menade att det inom Svenska kyrkan redan existerar ett tillräckligt stöd, bland annat genom aktiv samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Därigenom stimuleras ett likartat förhållningssätt till förändringsarbete och förändringsledning, samtidigt ges möjlighet för anpassning till lokala förutsättningar. För stöd och behov som är gemensamma för flera enheter fyller stiftsorganisationen en viktig funktion, medan nationell nivå bör fokusera sitt stöd kring förändringshantering på organisationsgemensamma processer och verktyg. Många större IT-satsningar förutsätter förändringsarbete för att man ska nå den effekt som avses. Projekt som Gemensamt Administrativt Stöd (GAS) och Gemensamt Arkiv, Diarium och Dokumenthantering (GADD) har därför som en del av sina insatser utbildningar som ska främja att man utvärderar och förändrar sina arbetssätt. Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2018:26.

Kyrkomötet 2017 biföll motion 2017:117 att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer. Med anledning av det uppdraget inleds i höst en förstudie som ska handla om processtöd för att förstärka församlingarnas möjligheter att systematiskt följa medlemmar och bjuda in nya. Förstudien kommer att ske i samverkan med stift och församlingar. Målet är att ge bättre förutsättningar för att människor ska få ta del av kristen tro på ett sätt som svarar mot aktuella samhällsförändringar. Genom att utgå från tre avgränsade processer kopplade till dop, konfirmation och nyinflyttade ska förstudien kartlägga och föreslå processtöd som kan sänka trösklarna och öka tillgängligheten till församlingarna i Svenska kyrkan.

Motion 2019:26

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:26.

Utskottet anser att motionären tar upp angelägna frågor i sin motion och utskottet konstaterar att en del av dessa punkter som motionären tar upp redan ingår i programmet för lärande och undervisning. Andra punkter som exempelvis teknisk infrastruktur ligger utanför programmet och utskottet anser inte heller de är specifika för programmet utan rör också andra områden inom Svenska kyrkan.

Det finns också en punkt i motionen som har behandlats av förra årets kyrkomöte och det är förändringsledning (motion: 2018:26, F 2018:4). Motionären föreslog då att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att ta fram riktlinjer och praktisk vägledning i hur förändringsarbete kan bedrivas framgångsrikt. Förvaltarskapsutskottet höll med om vikten av förändringshantering och förändringsledning, men menade att det inom Svenska kyrkan redan existerar ett tillräckligt stöd och föreslog därför att motionen skulle avslås, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Därför föreslår utskottet att kyrkomötet ska avslå motion 2019:26.

Motion 2019:30

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:30.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att det är viktigt att människor som söker kunskap om kristen tro ska kunna få detta. Det gäller oavsett kunskapsnivå i kristen tro. Kyrkan vänder sig till alla, men kommunikationen kan inte vara densamma till alla. Detta innebär att också den som söker djupare kunskap om kristen tro via digitala kanaler ska kunna hitta detta.

Utskottet vill även betona vikten av att de språkliga minoriteterna täcks in i det arbete som sker inom programmet för lärande och undervisning. Utskottet ser också att det finns möjlighet att till exempel vidareutveckla arbetet med bibelläsningsplaner som ett stöd för människors trosliv.

Utskottet konstaterar att programmet för lärande och undervisning har en ambitiös målsättning då programmet riktar sig till målgrupp alla och en av linjerna i programmet handlar om den digitala kommunikationen. Utskottet anser att motionärernas förslag redan omfattas av programmet och utskottet föreslår med anledning av det att kyrkomötet ska avslå motion 2019:30.

Motion 2019:41

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:41.

Utskottet instämmer i motionärens uppfattning att Svenska kyrkans webbplats behöver en översyn när det gäller det teologiska innehållet. Utskottet anser att sidorna under fliken *Om kristen tro* inte speglar den teologiska bredd och djup som ryms i Svenska kyrkan och att detta är ett problem.

Under beredningen av ärendet har utskottet givits möjlighet till större insikt i programmet för lärande och undervisning, genom besök av programansvarig och enhetschef på nationell nivå. Utskottet har fått ta del av programmets högt satta mål: att öka och fördjupa kunskapen om kristen tro hos många människor och att bidra till en helhetsbild: vad är den kristna stora berättelsen?

Programmets linje 2 handlar om att utveckla sidorna om kristen tro så att de erbjuder såväl bredd som djup på ett annat sätt än idag.

Utskottet anser inte att det behöver tillsättas ytterligare en grupp med teologisk kompetens för denna översyn. Utskottet vill understryka vikten av att det fortsatta arbetet tar hänsyn till Svenska kyrkans teologiska bredd. Dessutom menar utskottet att olika åldrar ska vara representerade bland referenspersonerna och att de språkliga minoriteternas behov ska tillgodoses i det fortsatta arbetet.

Eftersom utskottet inte föreslår till kyrkomötet att en grupp ska tillsättas är det inte heller möjligt att bifalla punkt 2 i motionen.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2019:41 i sin helhet.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Ann-Christine Rosengren, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Eva-Mai Mineur Tynong, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Lars-Ivar Ericson, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Ann-Kristin Jonäng, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss till förmån för motion 2019:26.

Gunilla Eldebro och Anna-Karin Westerlund

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets beslut att avslå motion 2019:41. Innehållet på Svenska kyrkans webbplats håller inte måttet när det gäller presentationen av kyrkans tro och lära. Formuleringarna är grunda och banala och gör heller inte rättvisa åt den teologiska bredd och de olika trostraditioner som ryms inom Svenska kyrkan. Webbplatsen är av största betydelse för undervisningen om och lärandet av kristen tro i olika målgrupper, inte minst bland yngre. Denna aspekt måste spela stor roll i det omfattande arbete som genomförs för att förbättra webbplatsen och kan säkerställas genom tillsättandet av en grupp av det slag som motionen föreslår. Om en sådan grupps arbete dessutom kan utnyttjas i en apologetisk framställning är det en ytterligare fördel.

Elisabeth Sandlund

Reservation 3

Jag reserverar mig till förmån för att kyrkomötet ska anse motion 2019:41 besvarad.

Eva-Mai Mineur Tynong

Särskild mening

SK 2019:3

Jag vill lägga till protokollet att jag instämmer i Elisabeth Sandlunds reservation.

Kjell O Lejon

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:4

Lärande miljöer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:27. Motionären vill att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att inom pågående programmet för lärande och undervisning undersöka hur arbetet med kontaktytor eller lärande miljöer kan vidareutvecklas. Utskottet delar motionärens tankar om att församlingarnas mötesplatser och lärmiljöer är viktiga men vill inte lägga till uppdrag till ett pågående arbete.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2019:27.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2019:27, punkt 1,
2. avslå motion 2019:27, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2019:27 av Mats Ershammar, Kyrkans lärande miljöer i en ny tid

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att inom pågående program om undervisning och lärande undersöka hur arbetet med kontaktytor eller lärande miljöer kan vidareutvecklas,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att göra detta i samverkan med stift och församlingar och med beaktande av vad som sägs i punkterna 2–7 i motionen samt redovisa resultatet av arbetet.

Bakgrund

En definition av begreppet lärande miljöer eller lärmiljö, enligt den specialpedagogiska myndigheten, är den miljö och de sammanhang som en person befinner sig i. Lärande sker i interaktion, det vill säga i samspel med andra och för att alla ska vara delaktiga så krävs en god lärmiljö. Vilken värdegrund och vilka attityder vi möter i vår omgivning är avgörande. Specialpedagogiska myndigheten menar att detta innebär att verksamheter bör utveckla kunskap om förutsättningar för lärande och hur dessa hänger samman med verksamhetens pedagogiska, sociala och fysiska miljöer.

Svenska kyrkan har genom alla församlingar stora kontaktytor och möter många människor. Under 2018 var det enligt den insamlade kyrkostatistiken sammanlagt över 14 miljoner gudstjänstbesök (14 074 185) i 1 337 församlingar. Enligt den enkätundersökning, *Kyrkbussen*, som nationell nivå genomför varje år om svenska folkets inställning och kunskap om Svenska kyrkan svarade 2018 över 75 procent att de haft

kontakt med Svenska kyrkan under de senaste 12 månaderna. De flesta angav att de besökt en kyrkogård (51 procent), närvarat vid dop, vigsel och/eller begravning (45 procent) eller varit på musikandakt eller konsert (21 procent). Av de som mött Svenska kyrkan är över 60 procent (64 procent) mycket positiva eller ganska positiva i sitt helhetsintryck.

Även inom Svenska kyrkans diakonala verksamhet fanns enligt kyrkostatistiken många kontakttillfällen. Vid sidan av möten på institutioner (103 374) och hembesök (109 805) var det 2018 över en halv miljon kontakttillfällen (508 550) då personer tagit kontakt med församlingens medarbetare och efterfrågat råd, bistånd eller stöd.

En förhoppning med programmet för lärande och undervisning är att det ska stärka undervisningen inom hela Svenska kyrkan och genomsyra all verksamhet på alla nivåer. Både inom ramen för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission men också på de olika arenor och samarbeten som församlingen verkar

Hur detta organiseras och tar sig uttryck beror på den enskilda församlingens kontext och prioritering och resurser.

Församlingen har ansvar, inte bara för sina medlemmar, utan för alla som vistas, för längre eller kortare tid, i församlingen, oberoende av bostadsort och kyrkotillhörighet. I 2 kap. kyrkoordningen står att församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Detta är ett uttryck för lokaliseringsprincipen och knyter an till det så kallade vistelsebegreppet. Det kan exempelvis handla om personer som pendlar in för arbete på någon arbetsplats eller går i skola inom församlingen, om människor som är intagna på sjukhus eller annan institution, eller bara som turister vistas tillfälligt på en flygplats som ligger i församlingen. Det är församlingen som beslutar om vilken kyrklig verksamhet som ska bedrivas och ansvarar själv för samverkan med det lokala föreningslivet och köpcentrum om det finns på orten. Likaså de ekumeniska kontakterna i församlingen och religionsdialogen ser olika ut beroende på församling och prioritering.

I programbeskrivningen för programmet lärande och undervisning tas kontaktytor och lärandemiljöer upp i samband med reflektionen kring programmets målgrupp:

För en folkkyrka är förkunnelsens målgrupp alla. Utifrån sin territoriella församlingssyn har Svenska kyrkan ett ärende till var och en inom församlingens gränser, oavsett om man – bildligt – befinner sig i den vida cirkeln eller tillhör församlingens kyrkvana. Det gäller också lärande och undervisning.

Att ha alla som målgrupp kan ur ett kommunikationsperspektiv te sig omöjligt. Men det faktum att kyrkan möter många människor av olika slag är ett privilegium, inte ett problem. Folklighet är en tillgång och, om uttrycket tillåts, Svenska kyrkans adelsmärke. Församlingarnas breda kontaktytor (öppna förskolan, körer, konfirmandföräldrar, skolsamverkan, kulturlivet) är självklara tillfällen för lärande och undervisning.

Programmet för lärande och undervisning kommer utgå från hur församlingars kontaktytor och lärandemiljöer ser ut idag. Grovt indelat handlar det om egna lokaler, digitala kanaler och det offentliga rummet. Utifrån denna indelning kommer programmet göra insatser för att stärka kyrkans undervisning på samtliga dessa kontaktytor i tre olika linjer. Linje 1 handlar om stöd till församlingen, linje 2 innehåller insatser på den digitala arenan och linje 3 stöd till det offentliga samtalet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2019:27.

Utskottet delar motionärens tankar om att församlingarnas mötesplatser och lärmiljöer är viktiga för kyrkans undervisningsuppdrag. Utskottet konstaterar vidare att det i samband med församlingsinstruktionerna oftast görs en inventering av dessa miljöer samtidigt som förslag på åtgärder tas fram. Utskottet anser att det pågående programmet för lärande och undervisning är bra i sin nuvarande form och vill inte lägga till ytterligare uppdrag till det pågående arbetet som involverar församlingar, stift och nationell nivå.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2019:27.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Ann-Kristin Jonäng, Eva-Mai Mineur Tynong, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:5

Tro och vetenskap

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:29 som vill uppdra till kyrkostyrelsen att särskilt beakta relationen tro och vetenskap i satsningen på undervisning och lärande. Utskottet konstaterar att uppfattningen om att det finns en motsättning mellan tro och vetenskap är en av de vanligaste fördomarna om kristen tro och att det är en viktig och aktuell fråga.

Utskottet konstaterar vidare att arbetet med tro och vetenskap redan pågår inom ramen för programmet för lärande och undervisning.

Därför föreslår utskottet kyrkomötet att motionen ska anses besvarad.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2019:29 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Motionens förslag

Motion 2019:29 av Hans-Olof Andrén m.fl., Undervisning om tro och vetenskap

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i den unika satsningen på undervisning och lärande särskilt beakta relationen mellan tro och vetenskap.

Bakgrund

Relationen tro och vetenskap har under åren arbetats med på flera sätt inom Svenska kyrkan. Bland annat har Svenska kyrkans teologiska kommitté arbetat med frågor beträffande förhållandet mellan naturvetenskap och teologi. Kommitténs uppgift är att göra teologiska bedömningar av remissyttranden och utredningsdirektiv, men också uppmärksamma andra frågor som man anser behöver bli föremål för teologisk bearbetning.

Svenska kyrkan har även via medlemskap i föreningar, nätverk och deltagande på konferenser arbetat med frågeställningen. Bland annat i den ideella föreningen Vetenskap och allmänhet, som har till uppgift att främja dialog och öppenhet mellan allmänhet och forskare. Hit hör även Faraday Institute for Science and Religion i Cambridge, som verkar för dialog mellan naturvetenskap och kristen tro och hur man kan förstå naturvetenskapliga teorier i ljuset av kristen tro. Institutet erbjuder kurser i naturvetenskap för samfundsledare och tillhandahåller vetenskapliga artiklar inom området.

En annan mötesplats har varit Zygon Center for Religion and Science i Chicago med uppgift att arbeta med samspelet mellan religion och naturvetenskap. The European Society for Study of Science And Theology är ytterligare en mötesplats för studier om religion och vetenskap.

Sigtunastiftelsen har under åren fungerat som en viktig mötesplats för gränsöverskridande samtal om existentiella och humanistiska samtidsfrågor. Boken *Bortom tro och vetande: tankar från en dialog* (2010) är ett resultat av en flerårig samtalsgrupp på Sigtunastiftelsen. Forskare från olika ämnesområden, alltifrån fysik och biologi till filosofi och teologi samtalade och delade sina tankar om förhållandet mellan vetenskap och religion.

Den internationella Vetenskapsfestivalen i Göteborg är Sveriges största och ett av Europas ledande populärvetenskapliga evenemang. Det är en mötesplats där forskare under lättsamma former ges möjlighet att presentera sin forskning för skolungdomar och allmänhet. Varje år görs cirka 50 000 besök på festivalens föreläsningar, workshops, debatter och aktiviteter spridda på ett 30-tals platser. Festivalen är tvärvetenskaplig och styrs av ett vetenskapligt råd, ett huvudmannaråd och en programgrupp. Sedan 2006 finns Svenska kyrkan med genom samverkan mellan nationell nivå och Göteborgs stift. I Svenska kyrkans program har årligen 15–20 programpunkter erbjudits som förutom föreläsningar, panelsamtal, workshops ofta innehåller något kultur-evenemang. Deltagande i vetenskapsfestivalen har skapat andra samarbeten som exempelvis projektet Cusanus, ett treårigt projekt (2015–2018) med syfte att bredda diskussionen och öka kunskapen om relationen mellan naturvetenskap och religion, och hur dessa kan interagera med varandra i ett konstruktivt samspel.

Relationen tro och vetenskap är något som det pågående programmet Lärande och undervisning arbetar med. I programdokumentets beskrivning av arbetet i linje 2 tas det upp som ett viktigt ämne att lyfta på webbplatsen i samarbete med referenspersoner och grupper.

Arbetet i linje 2 består i att utveckla sidorna om kristen tro på Svenska kyrkans webb, som riktar sig direkt till den enskilda medlemmen och andra intresserade. Utformning av webben sker i samverkan med referenspersoner/grupper för att ringa in viktiga ämnen (klassisk teologi, livsfrågor och aktuella frågor, till exempel tro och naturvetenskap) och för att få till stånd en pedagogisk och attraktiv form. På webben ryms texter, bilder, intervjuer, filmer och annat teologiskt-pedagogiskt material. Det kan också beredas utrymme för e-utbildningar som svarar mot programmets fokus på fördjupning och progression i lärandet.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Under 2011 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottets betänkande 2011:13 motion 2011:76, Vetenskap och tro. Motionären föreslår att kyrkomötet ska besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att bilda nätverk med läkare och forskare för att belysa kristendomen i ett modernt perspektiv. Utskottet menar att det redan finns fungerande nätverk och mötesplatser för dialog om vetenskap och tro och föreslår att motionen ska avslås. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2019:29 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet konstaterar att uppfattningen om att det finns en motsättning mellan tro och vetenskap är en av de vanligaste fördomarna om kristen tro. Utskottet anser att motionärerna lyfter en viktig fråga som är aktuell på flera sätt. Exempelvis visar aktuell forskning hur lärare inom religionsundervisning i skolan i sin tillämpning av läroplanen förstärker konflikten mellan teologi och vetenskap. Ett annat aktuellt exempel är det offentliga samtalet kring tro och vetenskap kopplat till klimatfrågan.

Utskottet konstaterar vidare att arbetet med tro och vetenskap redan pågår inom ramen för det pågående programmet för lärande och undervisning och anser därmed att motion 2019:29 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilander, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Eva-Mai Mineur Tynong, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:6

Utbildning för journalister

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2019:32 som vill uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för en grundkurs i kristen tro för journalister. Utskottet håller med motionärerna om att detta är en viktig fråga och ett uppdrag för nationell nivå. Kunskapen om den kristna tron hos journalister är ofta låg och att erbjuda utbildning i kristen tro för denna grupp är både en strategisk och en offensiv satsning. Utskottet konstaterar även att utbildningar för journalister redan finns med i programbeskrivningen för programmet lärande och undervisning och föreslår därför att motionen ska anses besvarad.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2019:32 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Motionens förslag

Motion 2019:32 av Elisabeth Sandlund m.fl., Utbildning för journalister i kristen tro

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för en grundkurs i kristen tro för journalister.

Bakgrund

2018 fanns det 11 585 journalister anslutna till Svenska journalistförbundet. Institutet för mediastudier konstaterar i sin årsbok från 2018 att det är en minskning från tidigare år. De flesta journalisterna är bosatta i storstäder, hälften i Stockholm, och den lokala redaktionella närvaron på mindre orter minskar i takt med nedläggningar och sammanslagningar av redaktioner.

Idag finns ingen grundkurs inom Svenska kyrkan för att utbilda journalister i kristen tro men inom programmet Lärande och undervisning pågår ett arbete inom det som i programbeskrivningen kallas linje 3 och som är inriktat mot offentligheten. Arbetet består i att genom ett antal punktinsatser höja kunskapen om kristen tro – i vid mening – i det offentliga samtalet. Här finns en tydlig bildningsambition, som också kan kopplas till nationell nivåns uppdrag att ”verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv, som främjar dialogen kring religion och livstolkning” (10 kap. 3 § kyrkoordningen). I programbeskrivningen lyfts bland annat journalistutbildning och journalistresor i frågor som är angelägna både för media och Svenska kyrkan fram som ett exempel på sådana punktinsatser. I vilken form dessa punktinsatser ska ske är ännu inte klart.

De erfarenheter som finns inom området är kortare insatser som att erbjuda journalister stipendium för att medfölja på resor till Israel/Palestina, kortare seminarier för journalister i samband med exempelvis Mediadagar MEG i Göteborg samt vid andra speciella tillfällen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anse motion 2019:32 besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet håller med motionärerna om att erbjuda utbildning till journalister i kristen tro är en viktig fråga och ett uppdrag för nationell nivå. Kunskapen om den kristna tron hos journalister är ofta låg och det avspeglas i den bevakning från media som sker av kyrkan och religioners roll i samhället. Journalister är en nyckelgrupp för kyrkan i det offentliga samtalet då de vidareförmedlar kunskap om kyrkan och kristen tro till många. Att erbjuda utbildning i kristen tro för denna grupp är både en strategisk och en offensiv satsning. Det är därför med glädje utskottet konstaterar att utbildningar för journalister redan finns med i programbeskrivningen för programmet Lärande och undervisning.

Utskottet föreslår därför att motion 2019:32 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Eva-Mai Mineur Tynong, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:7

Lektionarium

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2019:37 där det föreslås att det ska tas fram ett lektionarium för Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att det efterfrågade lektionariet redan finns på Svenska kyrkans webbplats och föreslår därför att motionen ska anses besvarad.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2019:37 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Motionens förslag

Motion 2019:37 av Sven Gunnar Persson, Lektionarium för Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt ta fram lektionarium för Svenska kyrkan att publiceras på lämpligt sätt.

Bakgrund

Ett lektionarium är ett stöd i att läsa Bibeln regelbundet. Det kan också kallas bibelläsplan. Planen ger en genomtänkt röd tråd i hur Bibeln kan läsas.

I biskopsmötet 2012/2 togs beslut om att ett lektionarium för Svenska kyrkan skulle tas fram. Förslaget var att detta lektionarium skulle publiceras på webbplatsen svenskakyrkan.se alternativt som en app.

På Svenska kyrkans webbplats finns sidan *Planera din bibelläsning* (på www.svenskakyrkan.se/bibeln/lektionarium). Sidan beskriver att det finns utvalda bibeltexter för varje vecka. Den berättar också att man kan utgå från Svenska kyrkans bibelläsplan, som tipsar om vilka delar av Bibeln du kan läsa varje dag. Bibelläsplanen omfattar ett kyrkoår. Varje kyrkoår börjar med första söndagen i advent.

Bibelläsplanen är publicerad som en pdf vilken besökaren kan öppna och ladda ner. Dokumentet innehåller för varje dag (utom söndagarna) en hänvisning till en text från Psaltaren, en gammaltestamentlig text, en epistel samt en evangelietext.

Detta lektionarium på webbplatsen har sedan starten varit i form av ett nedladdningsbart dokument. Den nuvarande formen med nedladdningsbara filer kommer på sikt att utvecklas till en bättre lösning ur användar- och tillgänglighetsperspektiv, det senare med hänsyn till rådande webbriktlinjer. Arbetet kommer att ske i samband med att den tekniska lösningen för kyrkoårets bibeltexter (söndagens) på webbplatsen ska bytas ut. Arbetet är på planeringsstadiet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2019:37 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet delar motionärens åsikt om att ett lektionarium är viktigt för den som söker ett stöd i att läsa Bibeln. En sådan bibelläsningsplan finns idag att ladda ner på Svenska kyrkans webbplats, vilket framgår av bakgrundsbeskrivningen. Utskottet lyfter att bibelläsningsplaner dessutom finns att hämta från flera andra håll, exempelvis från Svenska Bibelsällskapets webbplats.

Utskottet föreslår därför att motion 2019:37 ska anses besvarad.

Uppsala den 3 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Hannah Häggström, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Olle Rydell, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Mikael Eskilandersson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ann-Christine Rosengren, Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Sofia Särdaqvist, Ulla-Britt Holmér, Lars-Ivar Ericson, Ann-Kristin Jonäng, Eva-Mai Mineur Tynong, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2019:8

Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar Samhälls- och kulturutskottet kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 beslutspunkt 3 att kyrkostyrelsen i sitt framtida strategiska arbete ska beakta vad kyrkomötet anfört beträffande undervisning. Utskottet har samtalat utifrån frågeställningar om hur kyrkan kan stärka sin samhällsanalys, bättre använda digitaliseringen för undervisning, ta tillvara de kontaktytor som idag redan finns samt hur nya arenor kan utvecklas. Utskottet anser bland annat att vi borde se över hur kyrkans gemensamma kunskap används och hur man omsätter denna kunskap till handling, att Svenska kyrkans olika nivåer inte fullt ut har tagit tillvara på digitaliseringens möjligheter. Utskottet uppmanar också alla inom kyrkan att ta tillvara på alla vardagliga samtal och låt dem bli ett tillfälle för undervisning.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Samhälls- och kulturutskottet anfört beträffande undervisning.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det kyrkomötet anfört beträffande undervisning.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen redogör i sin skrivelse för temat för 2019 årets kyrkomöte samt beskriver varför kyrkan är kallad att undervisa, vad uppdraget innebär, vems uppdraget är och vem det angår samt hur undervisningsuppdraget kan utföras i vår tid. Vidare finns en vision kring vad som ska ha uppnåtts 2030.

Kyrkostyrelsen är angelägen att få ta del av kyrkomötets erfarenhet kring undervisning och lärande och skrivelsen innehåller därför förslag till frågor som kan utgöra en utgångspunkt för samtal i utskotten.

Som utgångspunkt för Samhälls- och kulturutskottets samtal föreslås i skrivelsen följande frågeställningar:

- ◆ Hur kan vi stärka kyrkans samfälliga förmåga att analysera samhällsfrågor, skapa tillitsfulla relationer, utmana orättvisor, identifiera tecken på hopp och ge stöd till människor i nöd?
- ◆ Hur tillvaratar vi de möjligheter till lärande och undervisning som digitalisering ger, till exempel gällande innehåll, tonalitet och tilltal?
- ◆ Vilka kontaktytor skulle kunna användas mer medvetet för undervisning och mission än vad som görs idag och hur?
- ◆ Vilka möjligheter och utmaningar ser utskottet i att bedriva undervisning ”på andras arenor”, som kultur och media?

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att med anledning av beslutspunkt 3 i kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i sitt framtida strategiska arbete beakta det Samhälls- och kulturutskottet anfört beträffande undervisning.

Utskottet har i sina diskussioner utgått från de frågor som riktas till utskottet i skrivelserna och de tematiska passen som hållits under det tematiska kyrkomötet samt en fråga som riktats till Förvaltarutskottet gällande kyrkobyggnader.

Hur kan vi stärka kyrkans samfälliga förmåga att analysera samhällsfrågor, skapa tillitsfulla relationer, utmana orättvisor, identifiera tecken på hopp och ge stöd till människor i nöd?

För att kunna stärka kyrkans samfälliga förmåga till att analysera samhällsfrågor anser utskottet att det material som redan finns idag skulle kunna användas bättre. Exempel är de publikationer som görs av nationell nivå som *Nyckeln till Svenska kyrkan*, *Tidens tecken* samt omvärldsanalysen som finns med i kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi. Alla dessa innehåller värdefull samhällsanalys som skulle kunna komma fler till del. Likaså görs oftast i samband med församlingsinstruktionerna en omvärldsanalys som kan komplettera med det lokala perspektivet. Utskottet anser att den stora frågan framåt är hur denna gemensamma kunskap används och hur man omsätter dessa ord, denna kunskap till handling.

Utskottet tror att tillitsfulla relationer främst byggs lokalt genom samverkan med andra aktörer och där det finns respekt för varandras kompetenser samtidigt som Svenska kyrkans roll är tydlig. Det kan handla om samverkan med socialtjänsten, skolan eller annan aktör.

Hur tillvaratar vi de möjligheter till lärande och undervisning som digitalisering ger, till exempel gällande innehåll, tonalitet och tilltal?

En utmaning för kyrkan vad gäller lärande, menar utskottet, är att utveckla den kristna människans egen förmåga till att möta människor i olika sammanhang. Professor David Thurffjell pratar om ”latent resurs” och pekar på Svenska kyrkans ”mainstream medlem”. Alla kristna har en uppgift att förkunna kristen tro. Hur kan kyrkan i sitt lärande uppmuntra människor att prata om sin egen tro och nyttja kraften i den personliga berättelsen? Utskottet menar att alla kristna behöver ställa sig själva frågor som:

Vad gör jag i det offentliga rummet? Hur talar jag om att jag är kristen? Hur visar jag det? Svenska kyrkan behöver i sitt lärande ge mod och verktyg för detta.

Utskottet anser att kyrkan ska använda sig av de möjligheter digitaliseringen ger för lärande och undervisning. Svenska kyrkan ska vara aktiv på nätet. Vi har det, vi behöver det och vi kan utnyttja det. Kyrkan ska finnas där människor är och idag

tillbringar många människor mycket tid på nätet. Vår tids Nikodemus surfar troligen på nätet och behöver hitta kyrkan där och få svar på sina frågor om livet och om den kristna tron. Varför är det lättare att få kommunicera med en läkare via en app i sin telefon än med en präst?

Svenska kyrkan ska använda sig av den teknik som redan finns tillgänglig och nyttja enkelheten att arbeta och enkelheten att nå ut genom tekniska lösningar och plattformar som många använder. Utskottet ser en utmaning i digitaliseringen då det är lätt att föra ut ett budskap men svårare att få till verklig dialog och interaktivitet. Kyrkan behöver även utveckla arbetssätt för att finnas tillgänglig och svara snabbt i de digitala kanalerna. Det finns även en utmaning i att vara aktuell och snabbt kunna uppdatera material och samtidigt bibehålla en hög kvalitet. Balansen mellan snabbhet och kvalitet är en nyckelfråga.

Det behövs fortsatt utbildning och inspiration kring detta framöver.

Den tekniska infrastrukturen löser inte allt. Det behöver finnas digital kompetens på alla nivåer i kyrkan och digitala läromedel med god kvalitet behöver tas fram. Dessutom behövs förändringsledning för att få detta att fungera.

Svenska kyrkan på samtliga nivåer behöver bli bättre på att tänka målgrupper i sin undervisning. Utskottet anser att innehållet om kristen tro i kyrkans digitala kanaler behöver rikta sig till både de som är nyfikna på kristen tro och de som vill fördjupa sin tro. Alla tar inte till sig allt men alla ska kunna ta till sig något. Målgruppsarbetet handlar även om att tänka in olika åldrar, olika livssituationer och olika språk. Därför behöver exempelvis material och undervisning på våra minoritetsspråk tydligt finnas med i det fortsatta arbetet. Utskottet påpekar att det är viktigt att ta in målgrupperna i arbetet och ha en dialog med exempelvis 90-talister för att göra undervisning och lärande tillsammans. Utskottet vill även tillägga att det material som publiceras behöver ha en teologisk bredd och spegla kyrkans olika teologiska traditioner.

Utskottet anser att det vid sidan av den traditionella webbplatsen bör finnas en digital lärplattform där kunskapen om kristen tro kan fördjupas och strukturerad undervisning kan bedrivas. Utskottet ser gärna en ambitiös utbildningsplattform som församlingar kan använda i sitt undervisningsuppdrag där församlingsaktiva och andra kan träffas, läsa och se material och delta på webinarier. Svenska kyrkan kan inspireras av universitetens erfarenhet inom dessa områden.

Vilka kontaktytor skulle kunna användas mer medvetet för undervisning och mission än vad som görs idag och hur?

Utskottet konstaterar att det är i församlingarna de flesta möten med kyrkan sker. De fysiska mötena är viktiga för att vi ska känna att vi lever och växer i tro tillsammans. Kyrkan måste bli bättre på att ta tillvara dessa tillfällen som möten för undervisning. Det kan handla om de vi möter i exempelvis dopsamtal, de tusentals faddrar vi möter varje år, brudpar, konfirmandföräldrar och möten med sorgehus. Ta vara på dessa vardagliga samtal och låt dem bli ett tillfälle för undervisning.

Även i annan verksamhet sker möten som kan användas för undervisning. Utskottet tänker på barnen vi möter i barnkören, föräldrarna på öppna förskolan, förtroendevalda, äldre på sopplunchen, utslagna och hemlösa, nysvenskar, konfirmander och ungdomar, människor vi möter vid de stora högtiderna, människor på konserter i kyrkan och inte minst alla deltagare i vår körverksamhet.

Utskottet lyfter även fram att de vardagliga kontaktytorna för präster och andra anställda blivit färre när man inte med samma självklarhet bor i församlingen man arbetar i. Att engagera sig i föreningslivet i församlingen där man är anställd skapar kontaktytor och kyrklig närvaro i vardagen.

Vilka möjligheter och utmaningar ser utskottet i att bedriva undervisning ”på andras arenor”, som kultur och media?

Utskottet vill uppmuntra församlingarna att även utanför den egna verksamheten ”gräva där de står”. Schemalägger församlingarna sina präster på de lokala fotbollsmatcherna i församlingen, på bygdespelen eller hemvändardagar? Kyrkans folk måste tro på sig själva och vara tydliga med att man är kyrka och våga finnas med på andras arenor.

Kyrkans kontakter med institutioner kan bättre tillvaratas för undervisning. Som exempelvis vår närvaro på sjukhus, fängelser, universitet och högskolor. Andra tillfällen kan vara utåtriktade diakonala aktiviteter som ”kyrka på stan” eller nattvandring. En sådan verksamhet är både diakonal och ett tillfälle för undervisning. Detta vill utskottet gärna se mer av.

En utmaning är att allt fler arenor säger sig vara politiskt och religiöst obundna vilket kan försvåra men behöver inte hindra vårt arbete att försöka nå ut.

Utskottet vill att kyrkan ska vara en tydlig och stark röst i det offentliga samtalet. Möjligheterna är stora att nå ut via medier. Därför är det viktigt att aktivt kontakta media och ta sig tid att föra samtal med journalister. Vi behöver utbilda kyrkans företrädare i hur man möter media.

Kyrkan kan även komplettera den kommunala kulturskolan och erbjuda kulturell verksamhet för våra barn och unga och på det sättet möta nya målgrupper

Hur kan våra kulturhistoriskt värdefulla byggnader och inventarier komma till ännu större användning i kyrkans undervisning och lärande?

Svenska kyrkan kommer i framtiden ha färre byggnader därför är det angeläget att de som finns kvar kan användas på ett mångsidigt sätt. Det finns statliga regelverk som hindrar detta och nationell nivå behöver samla erfarenheter och kompetens för att aktivt påverka berörda myndigheter för att få fram ett regelverk som tillåter ett bevarande av levande kulturarv och som samtidigt möjliggör en levande församling. Utskottet anser att detta är en prioriterad fråga.

Uppsala den 4 oktober 2019

På Samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Cecilia Clausen, Birgitta Lindén, Ann-Christine Rosengren, Ellen Leijen, Sofia Rosenquist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Birgit Kullingsjö, Eva-Mai Mineur Tynong, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Tomas Rosenlundh, Elisabeth Sandlund och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Lundström, Daniel Larson, Carl Johan Karlsson, Lena Arman, Lars-Ivar Ericson, Ulla-Britt Holmér, Ann-Kristin Jonäng, Kjell O Lejon, Bengt Olsson och Satu Rekola.

Biskoparna Åke Bonnier och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar